

Driebergen-Rijsenburg, Hoofdstraat 87–91, ‘Sper en Dal’ later ‘Sparrendaal’

Eerste steen, in de oostgevel van het huis: ‘Maria Constantia Van Berck Heeft Aan Dit Gebouw Den Eerste Steen Gelegd Op Den 20 Maart Anno 1754.’

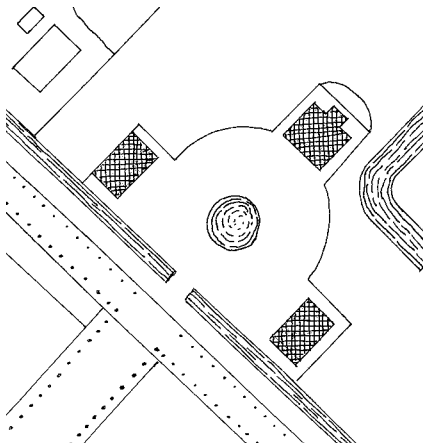

Situatie en geschiedenis¹

De buitenplaats Sparrendaal ligt tegen de zuidflank van de Utrechtse Heuvelrug, aan de doorgaande weg tussen Utrecht en Arnhem, tussen de historische dorpskern van Driebergen en het Kerkplein van Rijsenburg. Dit bosrijke gebied, ook bekend als de ‘Stichtse Lustwarande’, was lange tijd in trek bij de elite van Utrecht. Vooral in de 19de eeuw werden er talloze buitenplaatsen en landgoederen gesticht. Het in 1754 gebouwde Sparrendaal is hiervan een vroeg voorbeeld.

Het huis verrees op de plek van een oudere voorganger, op een omvangrijk landgoed dat toen al ruim een eeuw bezit was van de Utrechtse familie Van Berck. In 1644 kocht Jacob van Berck, heer van Heesdorp en Mijdrecht en griffier van het Hof van Utrecht, een hofstede in Driebergen van de Domeinen te Utrecht. Deze boerderij stond op een langgerekt terrein dat zich uitstreckte van de Langbroekerwetering tot voorbij de ‘weg naar Zeist’ (de huidige Hoofdstraat).² Ook kocht Nicolaas van Berck, vader van Jacob, in deze periode land in de omgeving van Driebergen, waaronder een hofstede met de naam ‘De Woerd’. Een tijd later, in 1660, kocht Jacob van Berck nog een hofstede, met de naam ‘Hofstede of Hof van de Heer van Eeden’. Ook dit perceel strekte zich uit van de Langbroekerwetering tot voorbij de huidige Hoofdstraat en grensde aan de zuidoostzijde aan de eerder gekochte hofstede. In de jaren daarna kocht Van Berck nog verschillende andere huizen en stukken grond, waardoor een groot aaneengesloten bezit ontstond tussen de Langbroekerwetering, de huidige Arnhemsebovenweg en de woeste heidegronden ten noorden daarvan. Op de samengevoegde percelen werd door het echtpaar een nieuwe hofstede gebouwd, die waarschijnlijk toen al de naam ‘Sparrendaal’ droeg.³ Deze nieuwe hofstede stond ongeveer ter hoogte van het huidige zuidoostelijke bouwhuis van

De buitenplaats Sparrendaal bij Driebergen, gebouwd in 1754 voor de Utrechtse burgemeester Jacob van Berck. Sparrendaal heeft een klassieke buitenplaats-opzet met hoofdhuis en twee bouwhuizen aan een voorplein, te midden van een grote tuinaanleg met zichtassen. Het pand heeft een gaaf bewaard rococo-interieur met lambriseringen, schouwen, stucplafonds en een uitzonderlijk groot aantal beschilderde behangsels met arcadische voorstellingen, waarvan niet alle oorspronkelijk uit het huis afkomstig zijn. Sparrendaal geldt als één van de best bewaarde 18de-eeuwse buitenplaatsen op de Utrechtse Heuvelrug, maar de architectuur van het pand is in feite het resultaat van ruim twee eeuwen bewoning en een forse naoorlogse restauratie.

Situatie in 1829.

Sparrendaal aan de noordzijde van de Hoofdstraat, aan de rand van een middeleeuwse schapendrift. De echtgenote van Jacob van Berck, Anna Wtenbogaert of U(yt)tenbogaard, oefende vermoedelijk enige invloed uit bij de grondaanschaf. Haar vader en broers kochten in dezelfde periode ook stukken land in deze omgeving en bouwden hier in 1650 de hofstede Dennenburg. De Utrechtse families Wtenbogaert en Van Berck behoorden lange tijd tot de belangrijkste grondeigenaren in Driebergen en speelden een grote rol in de ontwikkeling van het dorp. Gezamenlijk waren ze onder meer verantwoordelijk voor de bouw van woonhuizen en de Sint Catharinakapel.

Er wordt aangenomen dat de hofstede van Van Berck in 1672 bij de inval door Franse troepen is platgebrand, bij opgravingen in 1962 zijn op het voorplein van Sparrendaal brandsporen en glasscherven gevonden. Na 1672 werd het huis herbouwd of hersteld.⁴ Omstreeks 1720–1730 kwam deze hofstede in het bezit van Jacob van Berck, een achterkleinzoon van eerdergenoemde naamgenoot. Van Berck was tweemaal burgemeester van Utrecht, schepen en raad in de vroedschap en vanaf 1740 ook schout in Driebergen. Uit zijn derde huwelijk met de eenentwintig jaar jongere Susanna le Leu de Wilhem, vrouwe van Abcoude en Baambrugge, werden twee dochters en een zoon geboren. In 1753 stierf Maria Slaars, de moeder van Susanna. Zij liet bijna een miljoen gulden na aan haar dochter, wat vermoedelijk de

Voor- en achtergevels, dwars- en langsdoorsneden, gevel en plattegrond koetshuis, plattegronden souterrain, bel-etage en verdieping naar een opmeting uit 1957.

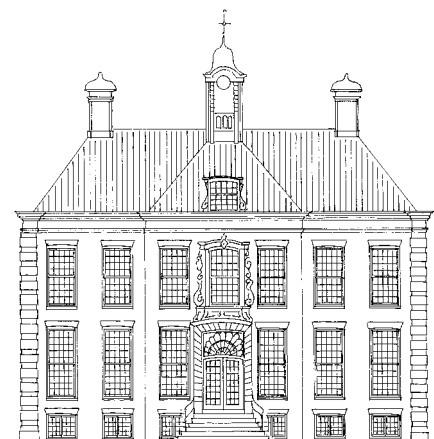
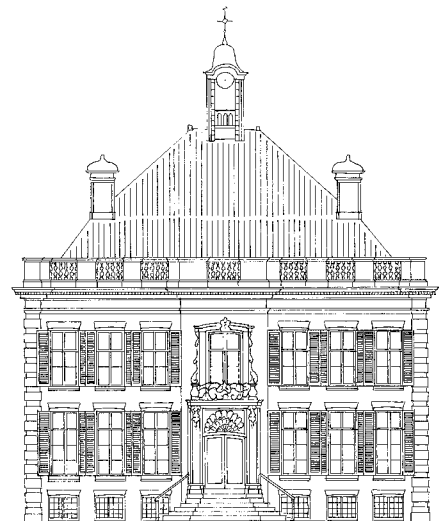
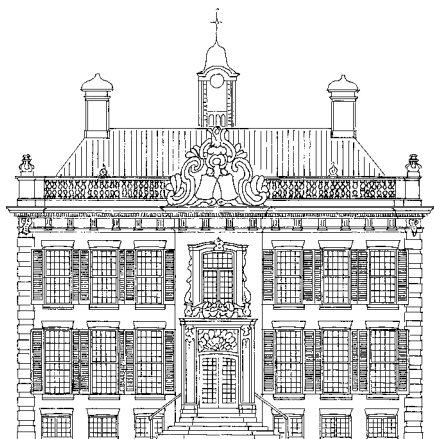
Reconstructie van de voorgevel in 1754.

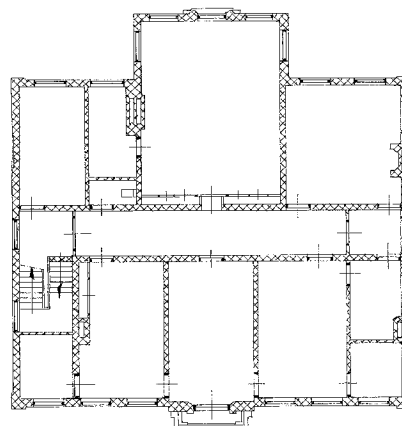
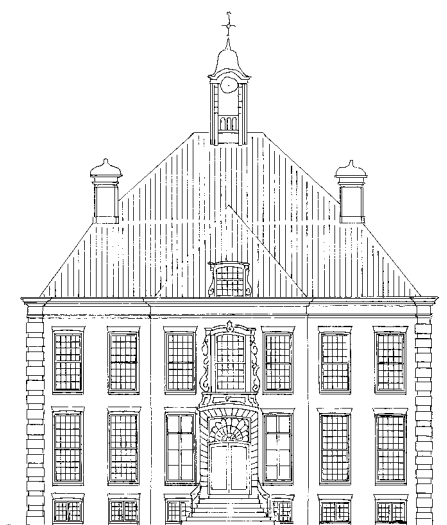
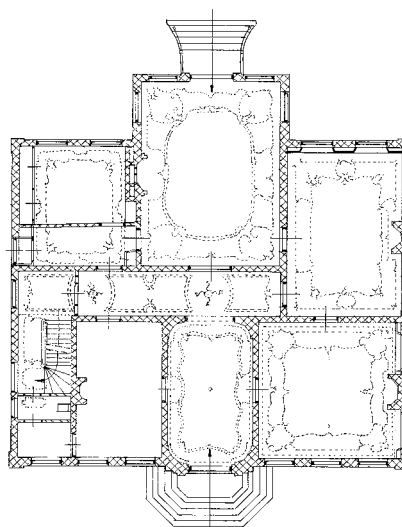
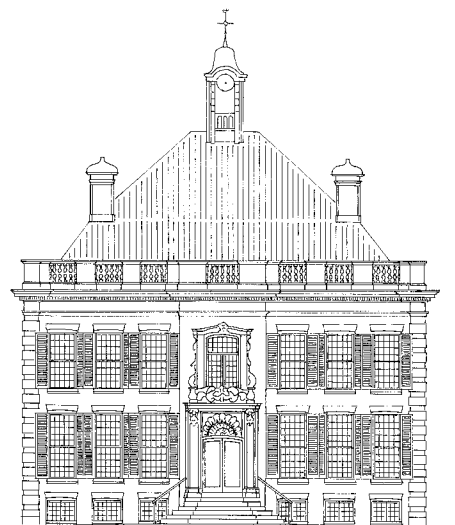
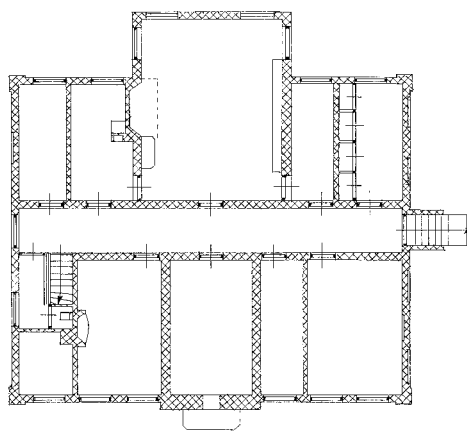
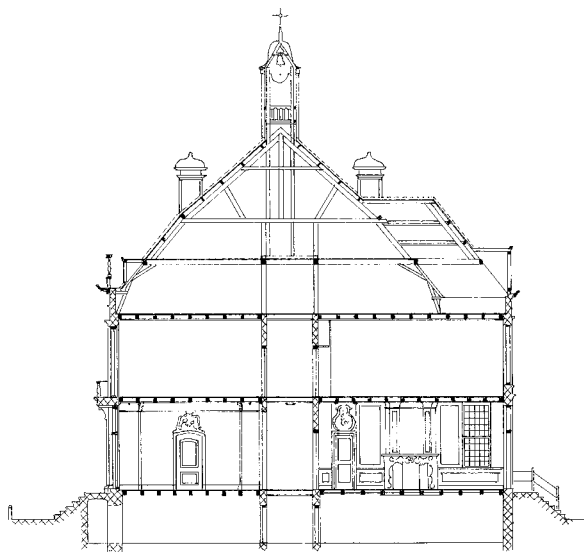
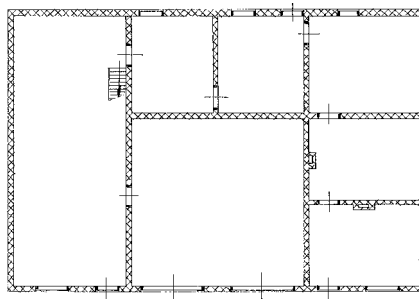
Reconstructie van de voorgevel in 1805.

Reconstructie van de achtergevel in 1754.

Reconstructie van de zijgevel in 1754.

Schaal 1:350

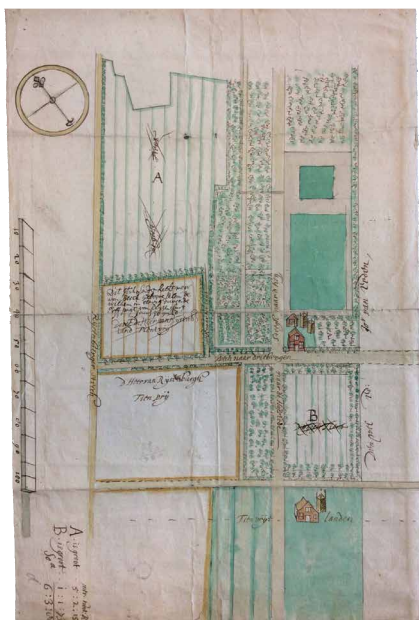

De achtergevel.

Tiendkaart uit ca. 1644–1660 van Driebergen, met een deel van het bezit van de familie Van Berck. De ingetekende bovenste boerderij was de hofstede van de familie die vermoedelijk de naam Sparrendaal droeg, de onderste is de hofstede die de familie in 1644 had aangekocht.

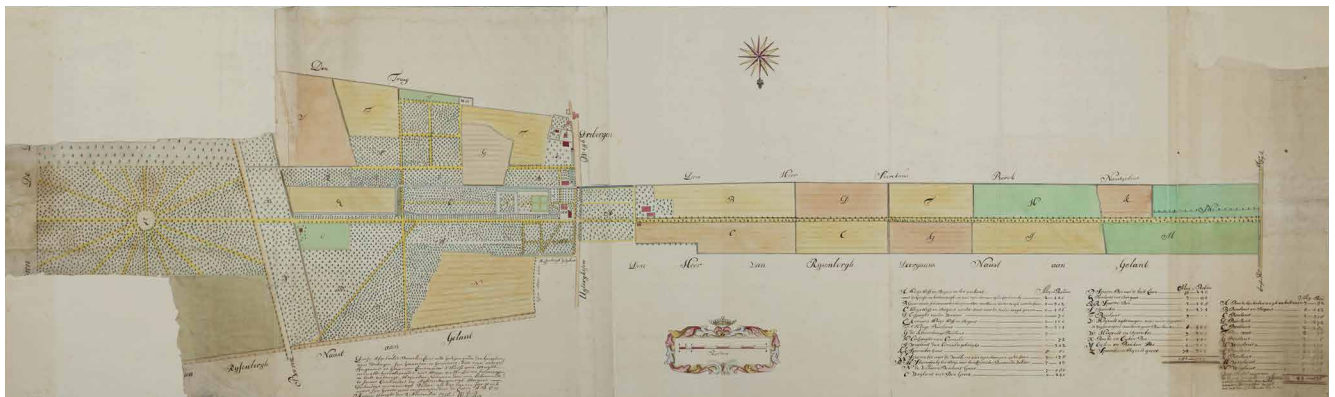

middelen verschaft voor de bouw van een nieuwe grote buitenplaats in Driebergen. Dit nieuwe huis kreeg de naam 'Sper en Dal', mogelijk vernoemd naar naar de oude hofstede. Maria Constantia van Berck, het enige kind van het echtpaar Van Berck-Le Leu de Wilhem dat de volwassen leeftijd bereikte, legde op 20 maart 1754 de eerste steen. Jacob van Berck stierf al in 1762, waarna zijn weduwe nog bijna dertig jaar van het huis gebruik maakte en het grondbezit rondom de buitenplaats verder uitbreidde. Sparrendaal werd geroemd als een van de meest voorname huizen op de Heuvelrug en door vele hooggeplaatste gasten bezocht. Een krantenbericht uit 1768 vermeldt bijvoorbeeld dat stadhouder Willem V en Wilhelmina van Pruisen op Sparrendaal de 'aangename wandelwegen bezigtigd' hadden en bij de douairière Van Berck op een 'keurig middagmaal' waren ontvangen. Susanna Van Berck-Le Leu de Wilhem woonde afwisselend in Utrecht en bij haar dochter in Den Haag en maakte waarschijnlijk tot aan haar overlijden in 1790 vooral in de zomers gebruik van Sparrendaal.

Nog datzelfde jaar werd het huis voor 96.000 gulden verkocht aan Abraham Veerman Senserff, advocaat in Den Haag. De koopakte omschreef het als 'de capitaale buitenplaats Sper en Dal, bestaande in een voor weinig jaaren nieuw getimmerde heere huijzinge, [...] ten weederzijde insgelijks nieuw getimmerde vleugels, dienende voor koetshuis en stalling voor 12 paarden, oranjerie, koetsier en knegtskamer, waschhuis, appelkamer, tuinmanswooning, en stalling voor 12 koebeesten, met alle verdere getimmertens, en op die vleugels klokketoorn, voor de eene een zonnewijzer en voor de andere een slaand uurwerk'. Bij de verkoop inbegrepen waren tevens 'alle behangzels en vaste spiegels [...], de klok op het zelve, mitsgaders vaste kasten en tinnekasten in de keuken'. Veerman Senserff verkocht het huis slechts zes maanden later aan de op Ceylon geboren, in Amsterdam woonachtige David Cornelis van den Bergh. In 1798 kocht deze ook de naastgelegen hofstede Den Tempel en twee andere hofstedes in Driebergen met de namen De Kraay en De Heuvel, waarvan het grondgebied aan Sparrendaal werd toegevoegd. Van den Bergh was getrouwd met Johanna Maria Thuret en met haar gezamenlijk actief als speculant in stukken land en boerderijen. Nadat zij in 1803 scheidden werd Sparrendaal te huur aangeboden. Van den Bergh ontving in deze periode compensatie voor de Bataafse en Franse troepen die bij Sparrendaal waren gelegerd.

In 1805 verkocht Van den Bergh de buitenplaats voor honderdduizend gulden en twintig stuivers aan Petrus Judocus van Oosthuysen. Bij de koop inbegrepen waren onder andere drie tapijten, een schoorsteenspiegel en een grote en kleine koets. Petrus van Oosthuysen werd in 1763 geboren in Meulebeke in Vlaanderen en vertrok op twintigjarige leeftijd naar Den Haag om daar in het furniturebedrijf van zijn neef te gaan werken. Na diens dood huwde Van Oosthuysen met de weduwe van zijn neef en werd zo eigenaar van het succesvolle bedrijf, waar hoofdzakelijk goud- en zilverdraad werden gemaakt. Later hertrouwde hij met Margaretha de Jongh. Het ondernemende echtpaar was onder andere actief in de handel en fabricage van militaire kleding en de leverantie van brandstofmiddelen aan het leger en had een agentschap voor een wapenfabrikant uit Luik. Van Oosthuysen en De Jongh bewoonden naast Sparrendaal ook een kapitaal huis met de naam 'Swanesteyn' aan het Westeinde in Den Haag. Samen kochten zij ook het 'Spaansche Hof' in Den Haag, een plek met een bijzondere betekenis voor katholieken, vanwege de hier in de 17de eeuw gebouwde schuilkerk. In 1806 verwierf Van Oosthuysen de heerlijkheid Rijsenburg, waarna hij, ondanks dat de heerlijke rechten inmiddels waren afgeschaft, de titel Heer van Rijsenburg aannam. Met deze aankoop werd het grondgebied van Sparrendaal aanzienlijk uitgebreid. Het strekte zich sindsdien uit van de Langbroekerwetering tot in de bossen voorbij het huidige dorp Austerlitz. Het

Landmeting door W. de Roij uit 1718, met het bezit van de familie Van Berck. Bij de straat staat de hofstede van de familie Van Berck, links een sterrenbos.

Gewassen pentekening uit 1758 van Sparrendaal door A. en D. Verrijck, met details op randprenten.

Tekening van de voorgevel, gedateerd op ca. 1760–1800. Hierop is duidelijk de kuif boven de entree zichtbaar, met daaronder (slecht leesbaar) de naam 'Rijsenburg'. Mogelijk betreft het een tekening uit begin 19de eeuw, na aankoop door Van Oosthuysen, voor de verbouwing van de kap.

Op Saterdag, den 24 July, 1790, des namens ten 4 uren, zal in het Maliehuys even buiten de Stad Utrecht, publiek worden geveild en verkocht: De zeer vermaarde BUITEN-PLAATS, genaamd SPER EN DAL, bestaande in een capital voor weinig Jaaren nieuw gedimmerde Heeren-Huizinge, met twee Vleugels, Tuinen, Boomingaarden, Grachten, Kommen, Beeken, Valeyen, Engelsche, Sterre- en andere Hofsteden, confiderabele Allées en Laanen, waarvan die voor en agter 't Huis meer dan ditzend Roeden uitmaaken, allerhefte WEILANDEN en daartoe verscheidene HUISEN, waaronder die van Timmerman, Smit en Wagemaker, en twee schoone BOERE WOONINGEN en aanhoorige THIEND VRYE LANDEN, alles groot ruim 270 Morgen annex den anderen, staande en gelegen in het aangenaamste van de Provincie van Utrecht, aan de Zand- en Kleiweg tot Driebergen by Zeift; breeder by Biljetten: Nader onderrigt ten Comptoir van den Advocaat Mr. Joan Frederik Gebius, of aan Ploer en Kol binnen Utrecht; alsmede ten Comptoir van Wouter van Dam Schout, of van Willem van Dam, Secretaris van en tot Zeift. Kennende de voorfchreve Buitenplaats en Goederen dagelijks door een ieder worden bezigtigt, mits hebbende een Briefje van een der gemelde Comptoiren.

Het kerkplein van Rijsenburg, ca. 1905–1910.

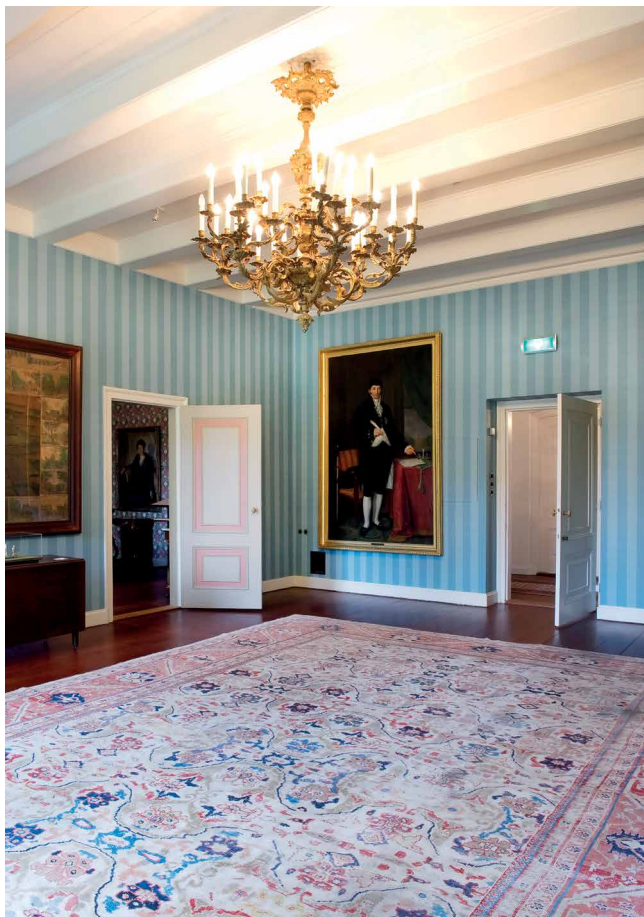
Het huis mét mansardekap, maar ook nog met kuif. Mogelijk betreft het een gefantaseerde toestand, ca. 1828–1829.

enkele jaren daarvoor gesloopte kasteel Rijsenburg ging in naam over op Sparrendaal, dat door Van Oosthuysen ook wel 'Huis Rijsenburg' werd genoemd. Op 5 oktober 1806 bezocht Lodewijk Napoleon Sparrendaal, waar hij op de verdieping van het huis dineerde. In de krant schreef men over een 'pragtige illuminatie' die in zijn eer was opgericht, verlicht met 'gecouleurde glazen', met onder andere de nationale vlag, wapenschilden en een leeuw op een groene berg. Aan de lanen voor en achter het huis stonden piramides met lampionnen. Van Oosthuysen, nu *maire* van Driebergen, was inmiddels één van de rijkste mannen van het land. Hij had grote ambities voor de industriële toekomst en bezat ook in verschillende andere plaatsen aanzienlijke stukken grond, waaronder in 's-Gravenzande, Loosduinen, Monster en Naaldwijk, met de intentie deze te ontwikkelen voor de industrie. Op de Utrechtse Heuvelrug was het echtpaar Van Oosthuysen-de Jongh verantwoordelijk voor de stichting van een katholieke gemeenschap. In 1809–1810 lieten zij twee kilometer ten noorden van de kasteelruïne Rijsenburg, op een plek die volgens de kranten 'naauwlijks een Vlek mogt heeten', een kerkje bouwen. Het ontwerp voor de naar Van Oosthuysen's naamheilige vernoemde kerk Sint Petrus Banden en een monumentaal half rond plein met woningen aan weerszijden, werd geleverd door de architect en landmeter Adrianus Tollus (1782–1847). Van Oosthuysen en Tollus hadden een langlopende zakelijke relatie. Beiden waren katholiek en woonden lange tijd in Den Haag. Tollus had al enkele jaren voor de bouw van de kerk in Rijsenburg als landmeter de landerijen rondom Sparrendaal opgemeten. Mogelijk werd de buitenplaats zelf ook naar zijn ontwerp verbouwd. In het kasboek dat Margaretha de Jongh bijhield is in 1809 een aanzienlijk bedrag vermeld voor 'Sperrendaal' dat ten goede kwam aan Tollus.⁵

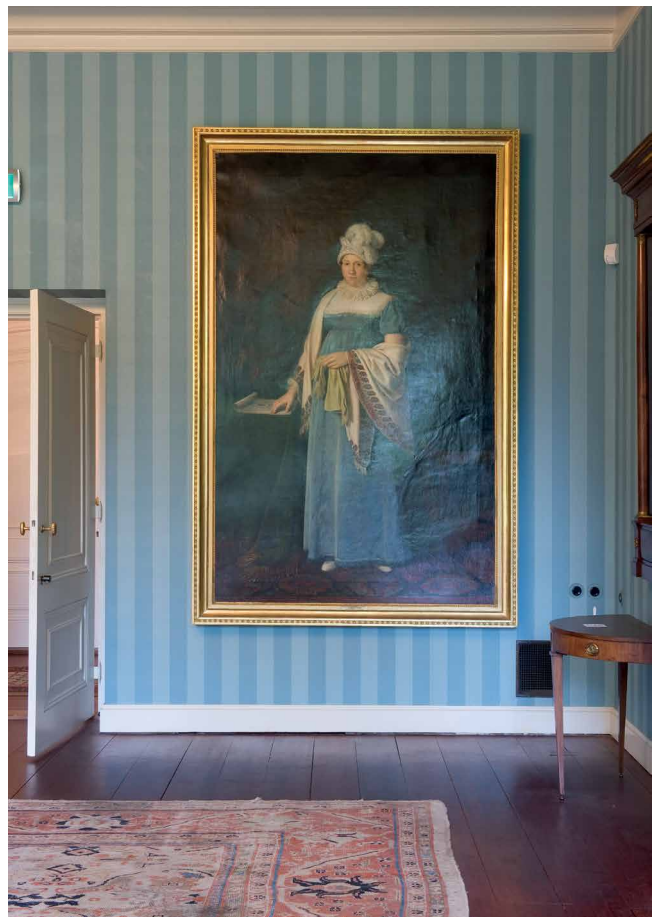
In 1818 overleed Van Oosthuysen in Den Haag. Zijn vermogen werd op ruim een miljoen gulden getaxeerd, Sparrendaal op 70.000 gulden. Met zijn echtgenote bezat hij een grote schilderijencollectie, met werk van Rembrandt, Vermeer, Hals, Rafaël en Veronese. Margaretha de Jongh maakte nog lange tijd in de zomermaanden gebruik van het huis, samen met haar dochter en kleinkinderen. Wanneer zij in Den Haag verbleef, werden de zaken op Sparrendaal overzien door de hoveniersfamilie De Bruijn, die ruim honderd jaar op Sparrendaal woonde en als rentmeester optrad. Met haar schoonzoon Jacobus Josephus van Rijckevorsel zette Margaretha de Jongh de zaken van haar overleden echtgenoot voort. Ze speelde een belangrijke rol in de verdere ontwikkeling van Driebergen en Rijsenburg en liet voor de verhuur op

het landgoed onder andere de buitenplaatsen Petrusberg en Kraaijbeek bouwen. In 1846 overleed De Jongh en ging Sparrendaal over op kleinzoon Thomas C.M. van Rijckevorsel, die zijn broers en zussen uitkocht. In 1854 verkocht hij Sparrendaal aan het net herstelde Bisdom Utrecht. Aartsbisschop Joannes Zwijsen had plannen om in het huis een grootseminarie te vestigen. Om hier ruimte aan te bieden zouden de bouwhuizen via vleugels aan het hoofdhuis worden verbonden, maar een landelijke collecteronde bracht zo veel geld op dat werd besloten ten noorden van Sparrendaal een geheel nieuw seminarie te bouwen. Dit werd in 1857 gerealiseerd naar ontwerp van architect Herman Jan van den Brink (1816–1883). Zwijsen woonde zelf in Haaren, Sparrendaal werd ingericht als ‘zomerpaleis’ en gebruikt als aartsbisschoppelijke residentie. Vanaf 1877 werd Sparrendaal door het Bisdom verhuurd. Eerste huurder was de uit Amsterdam afkomstige Jacobus Zimmer, eigenaar van een effectenkantoor en aandeelhouder in de ‘Edamsche Gazfabriek’. Hij bewoonde het pand met zijn echtgenote Maria Elisabeth Smit. Nadat zij hier beiden waren overleden was het huis vanaf 1884 verhuurd aan Maurits van Vollenhoven, eigenaar van de grote Amsterdamse bierbrouwerij ‘De Gekroonde Valk’ (later opgegaan in de firma Heineken). Hij overleed hier slechts een jaar later op 24-jarige leeftijd aan tuberculose. Zijn echtgenote Maria Louisa Jacoba van de Poll nam het huurcontract over. Ze bewoonde Sparrendaal in de zomermaanden met haar zoon, ook Maurits genaamd, een aantal dienstboden, een *bonne* en een koetsier. De steenrijke brouwerserfgename Maria hield van reizen en verdeelde de rest van haar tijd over Italië, Zwitserland en Oostenrijk. In Nederland zette zij zich vooral in voor liefdadigheid, zo werden op het terrein van Sparrendaal in de Eerste Wereldoorlog Belgische en Franse vluchtelingen opgevangen. Na het overlijden van Van de Poll in 1928 werd het pand nog

Kamer op de verdieping,
met portret ten voeten uit van
Petrus van Oosthuysen.

Portret van Margaretha de Jongh.

De voorgevel, ets van P. Lutgers, ca. 1868.

Zeer vroege foto van de voorgevel, M. Verveer, ca. 1863. Goed zichtbaar zijn de empireramen, die waarschijnlijk door Van Oosthuyse zijn aangebracht.

De achtergevel, ca. 1905–1910.

geruime tijd door haar zoon gehuurd. De diplomaat Maurits van Vollenhoven was gezant in Madrid en trouwde met de Spaanse prinses Maria Christina de Borbón y Madan. Hoewel zij meestal in Spanje woonden, gebruikte Van Vollenhoven Sparrendaal in de zomermaanden voor officiële ontvangsten. Hij ontving keizer Wilhelm II van Duitsland en president Hoover van de VS op de buitenplaats. In 1930–1931 werd Sparrendaal in zijn opdracht gerestaureerd.

In de Tweede Wereldoorlog werd het huis gevorderd door de Duitsers en gebruikt als ontvangstlocatie. Na de oorlog werden er dakloos geworden gezinnen ondergebracht en raakte het huis in verval. In 1954 werd Sparrendaal gekocht door de gemeente Driebergen-Rijsenburg. Jarenlang pleitte de lokale beeldhouwer Wim Harzing voor het behoud van het huis. Hij schreef er verschillende artikelen over en verdiepte zich in de geschiedenis. Uiteindelijk werd besloten om Sparrendaal te bestemmen tot gemeentehuis. Er werden plannen gemaakt om het uit te breiden met twee gebogen vleugels aan weerszijden, waarin het ambtelijk apparaat zou

Vanaf de Hoofdstraat, met de later gedempte sloot, de brug en een oud hek, ca. 1895–1905, W. Kraal.

Huize Sparrendaal (achterzijde) Driebergen

Maria van de Poll en Maurits van Vollenhoven voor Sparrendaal, met koetsier. Foto begin 20ste eeuw.

De voorgevel in vervallen staat, 1955.

De achtergevel in vervallen staat, 1955.

De zijgevel in vervallen staat, 1955.

worden gehuisvest. Monumentenzorg keurde de plannen goed, maar door de hoge kosten en krapte op de bouw- en materialenmarkt zijn ze nooit uitgevoerd. Wel werd, met burgemeester Rutger van Boetzelaer als drijvende kracht, tussen 1957–1964 gefaseerd een verbouwing en restauratie van het hoofdhuis uitgevoerd naar plannen van architect Johannes Bernardus van Asbeck (1911–2010). De representatieve vertrekken op de bel-etage werden gerestaureerd, de slaapvertrekken op de eerste verdieping uitgebroken om plaats te maken voor een raadszaal. Verschillende gemeentelijke diensten werden ondergebracht in de bouwhuizen aan weerszijden van het huis, maar deze splitsing bleek niet ideaal. In 1977 werd daarom een nieuw gemeentehuis vlakbij gebouwd, Sparrendaal diende vervolgens als vergaderlocatie en voor representatieve doeleinden. In de bouwhuizen waren lange tijd de openbare bibliotheek en de vvv gevestigd. In 2000 verkocht de gemeente Sparrendaal aan 'Hendrick de Keyser'. In opdracht van de Vereniging is het interieur gerestaureerd en in oorspronkelijke kleurstelling teruggebracht.

Beschrijving en analyse

Sparrendaal staat aan de noordoostzijde van de Hoofdstraat, de voorgevel ligt op het zuidwesten. Het huis werd in 1754 gebouwd op een oude schapendrift, waardoor een kilometerslange zichtas ontstond en een formele aanleg die nog ten dele herkenbaar is in het huidige landschap. De buitenplaats kreeg een klassieke opzet met een vrijstaand rechthoekig hoofdhuis en twee bouwhuizen aan een voorplein (zie bijvoorbeeld ook Beeckestijn in Velsen-Zuid). Voor het huis lag oorspronkelijk een verdiept gazon met een beeldhouwwerk, begin 19de eeuw werd dit vervangen door een ronde vissenkom die begin 20ste eeuw weer is dichtgestort.

Het hoofdhuis heeft een onderhuis, een anderhalve meter boven het maaiveld gelegen bel-etage, een verdieping en een hoge kap. Bij de restauratie in 1957–1964 bleek dat het pand niet met gangbare anderhalfsteens muren was opgetrokken, maar met een zeer vroege vorm van een spouwmuur. Deze bestaat uit een steens buitenblad, een ca. 3 cm brede spouw en een binnenblad van IJsselsteentjes die met nagels aan het buitenblad zijn vastgemaakt. Het huis is opgetrokken met enkelvoudige balklagen parallel aan de voorgevel, de balken liggen op de verdieping deels haaks op de voorgevel. Een aanzienlijk gedeelte van de balken is bij de restauratie in 1957–1964 vervangen. Oorspronkelijk had Sparrendaal een omlopend zadeldak met zakgoot en hoek- en kilkepers. Later, mogelijk na aankoop door van Oosthuysen, is het dak verbouwd tot een hoog oplopende mansardekap.

De voorgevel heeft geblokte hoeklisenen en een licht risalerende middenpartij, met daarin de voordeur, een balkon en een groot venster op de verdieping, gevat in een rijk uitgevoerde zandstenen omlijsting in rococovormen. Ter weerszijden van de middenpartij zijn er drie vensterassen. De vensters zijn voorzien van schuiframen

Groepsfoto van de Vrijwillige Brandweer in Driebergen-Rijsenburg, voor het in restauratie zijnde Sparrendaal, ca. 1957–1964.

met een 18de-eeuwse roedenverdeling die bij de restauratie in 1930–1931 opnieuw is aangebracht. De gevel wordt bekroond door een hoofdgewel met tandlijst en een opengewerkte attiek met balusters. Het hoofdgewel was ooit rijker bewerkt met consoles met rocaillemotieven en triglifien, op de hoeken bekroond door siervazen en in het midden door een forse krullende kuif met daarin vermoedelijk de wapens van de opdrachtgevers. Deze decoratie is waarschijnlijk begin 19de eeuw versoberd, op de gevellijst van de achtergevel zijn twee rocailleornamenten bewaard gebleven. Het huis heeft aan de achterzijde een drie meter diepe erkeruitbouw met ramen en een dubbele tuindeur naar een trapbordes. Deze deur en het venster op de verdieping zijn vergelijkbaar met de entreepartij en ook voorzien van een rijke omlijsting, hier echter uitgevoerd in hout en iets eenvoudiger van detaillering. Zowel in de voorgevel als in de achtergevel hebben de dubbele deuren een groot bovenlicht, een zogenaamd ‘pauwenvenster’. Op de uitbouw aan de achterzijde stond vroeger een dakruiter, die nu bovenop de mansardekap staat.

Over de ontwerper en vaklieden betrokken bij de bouw van Sparrendaal is niets bekend, maar het pand vertoont bijzonder veel overeenkomsten met de eveneens in 1754 gebouwde buitenplaatsen Zandbergen in Huis ter Heide en Goudestein in Maarssen. Van het laatste huis wordt vermoed dat deze ontworpen is door een Amsterdamse aannemer-architect. Met name de overeenkomsten tussen Zandbergen en Sparrendaal zijn opmerkelijk, de huizen hebben exact dezelfde omtrek en hadden oorspronkelijk ook dezelfde plattegrond, enkel gespiegeld aan elkaar uitgevoerd.⁶ Sparrendaal heeft een rechthoekige plattegrond van ongeveer 18 meter breed en 15 meter diep, met een uitbouw aan de achterzijde. De plattegrond van de bel-etage is ingedeeld naar een in de 18de eeuw bij grote stedelijke woonhuizen en buitenplaatsen vaker voorkomend dubbeldiepe type met vestibule en dwarsgang, waaromheen de vertrekken zijn gesitueerd. De trap heeft in deze plattegrond geen prominente positie en is weggewerkt in een hoek aan het uiteinde van de gang aan de linkerzijde. Sparrendaal had drie grote representatieve vertrekken, die middels deuren met elkaar zijn verbonden. De vertrekken aan de achterzijde waren ook toegankelijk vanuit de dwarsgang. Hoewel in de loop der tijd kleine wijzigingen zijn aangebracht in deze indeling, is de hoofdopzet nagenoeg hetzelfde gebleven. De rijke aankleding van de kamers op de bel-etage omvat marmeren schouwen, stucplafonds en een uitzonderlijk groot aantal behangschilderingen. Deze dateren uit verschillende periodes en zijn oorspronkelijk niet allemaal uit het huis afkomstig. Bij de restauratie in

1957–1964 zijn enkele behangselschilderingen verplaatst of ingebracht, parketvloeren gelegd en sommige stucplafonds opnieuw getrokken. De stucplafonds zijn met uitzondering van de vestibule vergelijkbaar van stijl en bevatten meestal dubbele omlijstingen met lichte rococo-versieringen. Sparrendaal is één van de weinige buitenplaatsen op de Utrechtse Heuvelrug die voor het grootste gedeelte zijn 18de-eeuwse opzet heeft behouden.

De indeling en het historische gebruik van het huis zijn goed te volgen aan de hand van boedelbeschrijvingen uit 1790 en 1846. Achter de voordeur van het huis ligt een ruime, van marmeren vloertegels voorziene vestibule. Deuren aan weerszijden bieden toegang tot de representatieve vertrekken aan de rechterzijde en een kleiner vertrek aan de linker voorzijde. De stucwerkreliefs boven de deuren beelden de vier seizoenen uit, het stucrelief met putti boven de deur naar de zaal oorlog en vrede. In 1790 hing voor de voordeur een wit-groen geruit gordijn en stonden er vier groen geverfde stoelen en een gangbank, in 1846 stonden er enkele ijzeren tuinstoelen en lagen er 'schotsche' lopers, waarschijnlijk tartan-geruite kleden.

Rechts van de vestibule ligt een nagenoeg vierkant vertrek dat vermoedelijk diende als antichambre. Het heeft tegenwoordig een op kleuronderzoek gebaseerde paarskleurige afwerking met houten lambrisering, penanten, deuren en schouwboezem met daaronder een grijsmarmeren 18de-eeuwse schouw. De wanden zijn in vlakken verdeeld waarin grote geschilderde behangsels met arcadische landschappen en pastorale taferelen zijn aangebracht die waarschijnlijk uit het laatste kwart van de 18de of het begin van de 19de eeuw dateren, mogelijk uit de tijd van Van Oosthuysen. De toegangsdeur is weggewerkt in één van de behangsels, de deur naar de volgende kamer is dat niet en is voorzien van een grote grisaille met een antiquiserende voorstelling. In 1790 stonden in het vertrek armstoelen met een groenkleurige bekleding en hingen er groene gordijnen, wellicht waren de kleurstelling en de wandafwerking van de kamer destijds anders. De twee penantspiegels waren er al wel, de spiegel boven de schouw past hier stilistisch niet bij en is waarschijnlijk na een restauratie in de 20ste eeuw aangebracht. In de 18de eeuw hing boven de schouw een andere

Plaatsen van een nieuw hek voor het huis, 1962. Dit 18de-eeuwse hek is afkomstig uit Harderwijk.

Restauratie van een van de bouwhuizen, vastgelegd door Wim Harzing in 1962.

De voorkamer rechts op de bel-etage, voor restauratie, 1955.

De zaal, voor restauratie, 1955.

De voorgevel, na restauratie.

De vestibule.

spiegel en een portret van een herderin. In 1846 stonden in het vertrek stoelen en speeltafeltjes, een Zeister kachel en twee 'Sophas'.

Het aangrenzende, rechtsachter gelegen vertrek is wat groter en langwerpiger en kan wellicht als salon worden beschouwd. In 1790 is dit het 'salet', in 1846 de 'kamer naast de Zaal'. De ruimte heeft een met de voorkamer vergelijkbare houten kniehoge lambrisering, penanten en schouwboezem, hier in groene kleurstelling. Ook in deze kamer zijn in een vlakverdeling doeken met geschilderde landschappen met pastorale voorstellingen aangebracht, maar deze lijken niet van dezelfde hand als de schilderijen in de voorkamer. Het landschap is ruiger en de schilderijstijl verfijnder, de doeken zijn mogelijk ouder maar dateren waarschijnlijk niet uit de bouwtijd. De schilderijen zijn deels versneden bij de restauratie in 1957–1964 om ruimte te maken voor een grote, van elders afkomstige marmeren schouw. Alle toegangsdeuren zijn weggewerkt achter de schilderijen in de wand. In de 18de eeuw was de kleurstelling van het vertrek anders en stonden er wit-vergulde stoelen met rode en witte

zittingen en hingen er rode en witte gordijnen en maar liefst tachtig schilderijtjes. Vooral dit laatste maakt het onaannemelijk dat de landschapsschilderingen destijds al aanwezig waren. Daarnaast hingen er vijftien pleisterwerken medaillons met voorstellingen van het vorstelijk huis en een silhouet van Wilhemina van Pruisen. In 1846 stond er onder andere een bouillottetafel en lag er een Smyrnatapijt. In het midden aan de achterzijde ligt het grootste vertrek van het huis, de voormalige zaal. De ruimte heeft een met de andere kamers vergelijkbare lambriserings met penanten, hier in grijs-tinten. Ook in de zaal zijn grote, beschilderde doeken aanwezig, mogelijk zijn dit de enige uit de bouwtijd. De set bestaat uit zes doeken met rocailleornamenten, waarin vier stillevens die de jaargetijden verbeelden en twee zeezichten. Op één van de zeezichten is een vlag op een schip te zien met een rood-wit kruis, vermoedelijk de vlag van het Sticht Utrecht. De schilderijen worden toegeschreven aan Jacobus Vonk of Gerke Jans de Jager.⁷ Boven de deuren naar de kamers links- en rechtsachter en boven de dubbele deur naar de vestibule zijn bovendeurstukken aangebracht met op papier geschilderde chinoiserieën. In 1790 stonden in de zaal twaalf mahoniehouten stoelen, een eiken tafel en een 'Zeister' tafel, voor de ramen hingen groen-wit gestreepte gordijnen. In 1846 stonden er vierentwintig stoelen, een kostbaar buffet en lag er een Schots rood vloerkleed.

De achterkamer rechts na de restauratie van de jaren vijftig.

De voorkamer rechts, mogelijk jaren vijftig.

De zaal na de restauratie van de jaren vijftig.

De voorkamer rechts, na restauratie van de jaren vijftig.

De nieuw gemaakte raadszaal op de eerste verdieping, na de restauratie van de jaren vijftig. Het hoekje linksachter met de trap is later verdwenen en de schildering naar voren geplaatst.

De voorgevel, ca. 1905–1910.

Het vertrek linksachter werd voor de restauratie in de jaren vijftig gebruikt als keuken en bijkeuken en was op enigszins provisorische wijze opgesplitst in twee ruimtes. Het bewaard gebleven stucplafond boven beide gaf aanleiding tot de samenvoeging van de kamers tot één geheel. De hier nu geplaatste behangselschildering is afkomstig uit een ruimte op de eerste verdieping, links van de grote kamer aan de achterzijde, die voor de restauratie als badkamer in gebruik was. De kamer lijkt als dienvertrek te hebben gefungeerd en werd in 1846 de ‘desert kamer’ genoemd. In 1790 stonden er enkele kasten en lag er een ‘Hilversums’ geruit vloerkleed. In 1846 stond er onder meer een buffetkast, lag er een grijs vloerkleed en werd er een grote hoeveelheid linnen en serviesgoed vermeld.

Het kleine vertrek aan de voorzijde links werd in 1790 de ‘boekkamer’ genoemd. Naast een grote boekencollectie hingen er verschillende schilderijen en prenten met jachtaferelen en stonden er tien stucbeelden. Een kabinetje naast de kamer was gevuld met wapenmaterieel voor de jacht. In 1846 waren de boekenkasten waarschijnlijk verdwenen en lijkt de kamer als slaapvertrek te hebben gefungeerd. Voor de restauratie van 1957–1964 was de kamer voorzien van eenvoudige schoorsteen in stuc, een klein daarnaast gelegen kabinetje was behangen met een blauwe *ton-sur-ton* behangselschildering met bloemenranken. De huidige behangsels zijn bij de restauratie ingebracht. Deze dateren vermoedelijk uit het laatste kwart van de 18de eeuw, hun herkomst is niet bekend. Ze moeten uit een kleinere ruimte komen en zijn eigenlijk te klein voor het vertrek, de afstand tot de houten omlijstingen is opgevuld met doek in een taupe kleur waarin later ook het houtwerk is geschilderd. Toen de schilderijen begin 21ste eeuw werden gerestaureerd kwam achter een overschildering op de doeken een bloemguirlande en medaillon met keizersportret tevoorschijn, die vervolgens bij alle panelen is blootgelegd. De aftekening van de boekenkasten is in het metselwerk achter de schilderijen nog zichtbaar.

Op de verdieping scheidt een dwarsgang die naar beide zijgevels uitstrekt het huis in een voor- en achtergedeelte. Zowel in 1790 als 1846 waren op de verdieping voornamelijk slaapkamers ondergebracht. De kamers aan de voorzijde waren met een enfilade van deuren aan de gevelzijde aan elkaar verbonden. De grote ruimte aan de achterzijde had in 1790 een rode kleurstelling en chique inrichting met mahoniehouten stoelen en een groot bed, vermoedelijk dienend als slaapkamer voor Susanna le Leu de Wilhem. Verder waren er logeerkamers, een slaapkamer voor haar dochter, een kamer voor de kamenier en een ‘blauwe’ kamer. In 1846 was de grote kamer aan de achterzijde ingericht als slaapkamer, maar wordt een andere ruimte aangewezen als kamer van ‘Mevrouw’. In de grote achterkamer stonden ook speeltafeltjes, een canapé, stoelen en fauteuils. Waarschijnlijk is dit de kamer waar Lodewijk Napoleon met de Van Oosthuyses dineerde. Er waren in 1846 ook verschillende slaapkamers, een kinderkamer, een ‘groene’ kamer en een ‘balconkamer’ die als studeer- of

De vestibule.

De voorkamer rechts na kleurrestauratie in 2000.

De achterkamer rechts na de kleurrestauratie.

De zaal na kleurrestauratie.

De kleine voorkamer links, zoals ontstaan bij restauratie in 1957–1964.

Detail van de achterkamer links, met behangselschildering die oorspronkelijk afkomstig is van de verdieping.

werkvertrek was ingericht. Bij de restauratie en verbouwing in 1957–1964 is het grootste gedeelte van de historische afwerking van de bovenverdieping verloren gegaan en zijn alle kamers aan de voorzijde uitgebroken voor een grote raadszaal, later trouwzaal. In de kamer werd een zeer grote reeks wandschilderingen op doek uit het midden van de 18de eeuw aangebracht, met pastorale scènes geschilderd in een ‘wandtapijtimitatie’. Deze zijn afkomstig uit Koornmarkt 75 in Delft.⁸ De zolderverdieping was aanvankelijk grotendeels open en werd gebruikt voor het drogen van de was, ook was er een meubelkamer, een meidenkamer en een vliering. In 1846 is er slechts sprake van de zolder, een knechtenkamer en de vliering. Het onderhuis werd op een vergelijkbare wijze als de eerste verdieping in een voor- en achterdeel gescheiden door een gang. Ook hier is met de verbouwing van 1957–1964 veel historische afwerking verloren gegaan. Oorspronkelijk konden hier de keuken, het vaathok, provisie- en wijnkelders en verschillende dienstdovenvertrekken gevonden worden. In 1846 is er daarnaast sprake van een kantoortje. Het historische keukenvertrek is deels bewaard gebleven, waaronder de betegeling, de keukenschouw met fornuis, een servieskast en een werkbank met marmeren blad. Rondom het hoofdhuis liggen het voorplein met de bouwhuizen, twee zijtuinen en een grote achtertuin. Oorspronkelijk behoorde ook een overtuin (tegenwoordig De Wildbaan) aan de andere zijde van de Hoofdstraat tot het geheel. De

Eén van de bouwhuizen.

Achtergevel van een bouwhuis.

Eén van de twee welvijvers,
prent door H. Numan.

bouwhuizen werden in 1754 gelijk met het hoofdhuis nieuw opgetrokken. In 1790 was het zuidelijke bouwhuis in gebruik als washuis en het noordelijke als koetshuis met koetsierskamer en orangerie. Op het terrein liepen pauwen, kippen, eenden en een shetlandpony. Begin 19de eeuw werden de bouwhuizen verbouwd, vermoedelijk in opdracht van Van Oosthuysse, tegelijkertijd met het hoofdhuis. De bouwhuizen werden net als het hoofdhuis voorzien van mansardekappen met klokkentorentjes met op de wijzerplaten het jaartal 1805. Ze fungeerden in 1846 als tuinmanswoning en (niet meer in gebruik zijnde) huiskapel en als koetshuis, koetsierswoning en orangerie. Achter de tuinmanswoning was in een bijgebouwtje een badkamer ingericht. Frappant is daarnaast de vermelding van 6.700 sparren, die in een gracht nabij het huis lagen. Blijkbaar werd er in hout gehandeld.

Bij Sparrendaal hoorde van oudsher een grote tuinaanleg.⁹ In hoofdopzet dateert de tuin nog uit de 18de eeuw. Delen gaan echter terug op de 17de eeuw en eerder, zo zijn de padenstructuur met de zichtas voor en achter het huis restanten van middeleeuwse schapendriften. Uit oude opmetingskaarten is op te maken dat bij de 17de-eeuwse hofstede al sprake was van een tuinaanleg met zichtassen, boomgaarden en een omgracht terrein. Bij de vorige hofstede werd omstreeks 1672 de tuinaanleg vergroot en aangepast. Meest in het oog springend was een sterrenbos met maar liefst zestien lanen dat ruim een kilometer ten noorden van het huis lag. Bij de bouw

van Sparrendaal in 1754 werd de tuin grotendeels gehandhaafd en verder verfraaid. Er werden onder meer waterpartijen, volières, een cascade, een vinkenbaan, een menagerie, een 120 meter lange slangenmuur en enkele boskabinetten aangelegd. Vermoedelijk werd deze tuinaanleg door Van Oosthuysen in de vroege 19de eeuw naar de mode van de tijd 'verlandschappelijkt', met slingerpaden en vijvers. Delen van het landgoed vernoemde hij naar plaatsen uit zijn jeugd in Vlaanderen en naar zijn kinderen. In zijn tuin stonden destijds follies, waaronder een koepel van mos, een molen, een Zwitserse brug en een kluizenaarswoning waar lang een kluizenaar woonde. Toen deze stierf werd hij vervangen door een bewegende pop. In de loop van de 20ste eeuw werden delen van het landgoed afgesplitst, verkaveld en bebouwd, waarbij veel van de tuin verloren is gegaan. Wat nu nog herkenbaar is, is onder andere een deel van de zichtas, verschillende lanen, slingerpaden, weides en bosvakken, het omgrachte terrein, de slangenmuur, een ronde vijver, de welvijvers met een sprengstelsel uit de tijd van Van Berck en uit de tijd van Van Oosthuysen de (vervangen) Zwitserse brug.

De slangenmuur.

Eerste steen, in de oostgevel van het huis:
'Maria Constantia Van Berck Heeft Aan
Dit Gebouw Den Eerste Steen Gelegd
Op Den 20 Maart Anno 1754.'

Voorgevel, ongedateerde foto van W. Kraal.

- 1 Met dank aan J.J.A. van Berkum. Het Utrechts Archief, toegangsnr. 34-4, Notarissen in de stad Utrecht 1560-1905, diverse akten, toegangsnr. 87, Familie Van Rijckevorsel, diverse stukken. Regionaal Archief Zuid-Utrecht, toegangsnr. 485, Collectie Wim Harzing, inv.nrs. 32-36. W. Harzing, 'Sparrendaal te Driebergen in 1758', in: *Oud-Utrecht* 29 (1956), nr. 12, p. 103. W. Harzing, 'Een Hofstede in 1718 op het Voorterrein van Sparrendaal', in: *Oud-Utrecht* 34 (1961), nr. 10, p. 115-117. E.J. Demoed, 'De Familie Van Berck en Rijsenburg', in: *Oud-Utrecht* 34 (1961), nr. 12, p. 147-148. J.B. van Asbeck, 'De Restauratie van Sparrendaal', in: *Bulletin KNOB* 17 (1964), nr. 2, p. 125-138. W. Harzing, 'De Buitenplaats Sparrendaal te Driebergen', in: *Bulletin KNOB* 17 (1964), nr. 2, p. 108-138. W. Harzing, 'Het Raadhuis Sparrendaal Vroeger en Nu', in: *Oud-Utrecht* 37 (1964), nr. 4, p. 33-43 en 51-57. W. Harzing, 'Bezoek van Lodewijk Napoleon aan het Huis Sparrendaal te Driebergen op 5 October 1806', in: *Oud-Utrecht* 39 (1966), nr. 12, p. 89-91. F. Gaasbeek en S. van Ginkel-Meester, *Driebergen-Rijsenburg. Geschiedenis en architectuur*, Zeist 1996. R. Stenvert e.a., *Monumenten in Nederland. Utrecht*, Zwolle 1996, p. 112-115. C.L. van Groningen, *De Utrechtse Heuvelrug. De Stichtse Lustwarande. Buitens in het Groen*, Zwolle 1999, p. 99-103. C.L. van Groningen, 'Sparrendaal: een luthof op de Utrechtse Heuvelrug', in: *Jaarverslag Vereniging Hendrick de Keyser* 82 (2000), p. 34-56. M. Hellema, 'Het goed springt voor den meester'. *De zakenman Van Oosthuysen in de Frans-Bataafse tijd*, z.pl. [doctoraalseminar] 2001. W. van Elburg en M. Haverman, 'Drie weduwen op Sparrendaal. Susanna, Margaretha, Maria en hun band met Driebergen-Rijsenburg', in: *Oud-Utrecht* 94 (2021), nr. 6, p. 9-13.
- 2 In tegenstelling tot wat vaak wordt vermeld, stond deze hofstede niet op de plaats van het latere Sparrendaal, maar een stuk verder naar het zuidwesten, aan de overzijde van de weg. Zie onderzoek van J.J.A. van Berkum.
- 3 Geconstateerd aan de hand van onderzoek van J.J.A. van Berkum. De naam 'Sparrendael' komt voor op kaarten uit 1650, 1652 en 1680.
- 4 In de literatuur wordt soms geschreven dat deze nieuwe hofstede de naam 'Laen Wijck' kreeg, waarschijnlijk gebaseerd op kaartmateriaal uit 1680-1700, 1715 en 1743. Voor zover bekend komt de naam in geschreven bronnen echter niet voor. In de Gerechtsboeken van Driebergen wordt in deze periode nog geschreven over 'Sperrendal' als naam van het landgoed. Of de naam 'Laen Wijck' op dezelfde hofstede slaat, is niet zeker.
- 5 In verschillende bronnen wordt deze verbouwing toegeschreven aan David Cornelis van den Bergh, mogelijk omdat op de wijzerplaten van de klokken-torentjes op de koetshuizen het jaar '1805' is aangebracht en Van Oosthuysen de buitenplaats pas in december van dat jaar kocht.
- 6 C.L. van Groningen, 'Sparrendaal: een luthof op de Utrechtse Heuvelrug', in: *Jaarverslag Vereniging Hendrick de Keyser* 82 (2000), p. 56.
- 7 J.W. Niemeijer, 'Netherlandish Drawings', in: A. Laing e.a., *Drawings for Architecture Design and Ornament*, Waddesdon 2006, p. 696-698.
- 8 Dit was van 1900 tot 1921 het woonhuis van de familie van Wouter Braat. Bij een rondleiding na de restauratie in 1965 werden de schilderijen door diens zoon W.C. Braat, die doeken verloren waande, herkend. Anoniem, 'Bonds-nieuws. Verslag van de excursie naar Sparrendaal te Driebergen', in: *Nieuwsbulletin Kon. Ned. Oudheidkundige Bond* 3 (15 maart 1965), p. 39.
- 9 Zie verschillende artikelen van J.J.A. van Berkum over de tuin in *Vroeger & Nu* (edities 2020, 2021, 2022 en 2023), uitgave van de Stichting Driebergen-Rijsenburg Vroeger en Nu.

Inventaris 1790 (verkorte versie)

Boedelinventaris van wijlen de
hoogwelgebore vrouwe Susanna le Leu
de Wilhem, vrouwe van Abcoude,
Baambrugge etc. douairière van de ook
welgebore heer Jacob van Berck, in
leeven raad in de vroedschap en
burgemeester dezer stad [Utrecht]

[volgt eerst de inhoud van het huis in
Utrecht]

OP DE BUYTENPLAATS SPER-EN-DAL

IN DE VOORKAMER AAN DE RECHTERHAND

een smirnaas vloer tapijt
twaalf Fransche nooteboome armstoelen
met groen barkan of stroe sittings en
ruggen
vier veerkussens met groen en wit
geruijt overtrokken
een mahonijhoute neerslaande etenstafel
met één lade
een dito mahonijhoute ronde theetafel
met een gewast kleedje
een klijnder dito met een Engelsch
verlakt blad
vijf groene harentijne glasgordijnen
een paar dubbele girandolles voor de
schoorsteen, koper verguld
een portrait van een herderin en
medaillon voor de schoorsteen
een spiegel met een vergulde lijst voor
de schoorsteen (vastgeschroeft)
twee groote penantspiegels verguld met
vergulde penanttafeltjes en blauwe
marmer bladden (vastgeschroeft)
een ijzer tang met blaasbalg en as[?]
een barometer
twee genayde Ecrans
[...]

IN 'T SALET

een smirnaas vloer tapijt
twaalf armstoelen wit verguld met roode
Fransche damaste sittings en ruggen
en rood en witte katoene hoesen
vier paar rood en witte katoene
glasgordijnen met roode tuelje geveerd
een spiegel met vergulde lijst
een dito met dito
een dito met een glase lijst
een mahonijhoute theetafel

twee nooteboome geridons
een dambord met palmboome schijven
een gebroke toiletspiegel
80 plaatschilderijen, zoo in vergulde als
swarte lijsten met glas daarvoor
elf dito zonder glas
vijftien medaillen van 't tegenswoordige
vorstelijke huijs plijsterwerk
eenen silhouette van mevrouwe prinsesse
douarrière van Pruisen
een kopere tafelbel
[...]

IN DE VOORKAMER AAN DE LINKERHAND GENAAMD DE BOEKEKAMER

een smirnaas vloer tapijt
een spiegel met een vergulde lijst
een mahonyhoute schrijftafel
een klijn olihout spiegel bureautje
een boekekast, de tweede behoord aan 't
huijs
een bruijn eike etens tafel met een
gewast kleed
vier stoelen met blauwe trijpe sittings
en rottinge ruggen (vier van agt in de
stad)
een sieke stoel met een gestreept
overtrek
een ijzer vuurhaardje met ijzere
knoppen
een kachel
een telescoop
27 stuks plaatschilderijtjes, en 24
prenten op bordpapier alle van de jacht
een portrait verbeeldende een
herderinnetje voor de schoorsteen
tien beelden pleijsterwerk
de boeken volgens een catalogus
daarvan te doen maken
[...]

IN 'T KABINET ANNEX VOORBESCHREVE KAMER

twee kogelbussen
twee geweeren enkele loopen
een windbus
een geweer met een dubbelde loop
een koppel pistoolen
een vosseval
een buisingval
drie jagtsakken
een garewinder
een medicijnkistje
een vuurslag pistooltje

een microscoop
een camera obscura
een lotterije spelletje zonder kaarten
ses gordijn roeden, en twee kopere
roeden
ses wandelstokken, en een met één geele
knop
een ijzere en een houtel
drie riede visstokken
twee sween
een schietboog
een visnetje
een posthoorn, twee strijdhoornen,
twee hagelsakken en drie wijzakken [?]

IN DE ZAAL

een smirnaas vloer tapijt
een dito carpetje
twee egaale spiegels met vergulde lijsten
zoo voor de schoorsteen als 't búfet
(vastgenageld)
een mahonyhoute bufet met celinder
deuren en wit marmer blad
een paar dubbelde vergulde girandolles
voor de schoorsteen en een paar dito
voor 't bufet
twaalf mahonijhoute stoelen met
paardehaarde sittings
een eike gebruineerde etens tafel
een dito Zeijster tafel
een blauw en witte tafelkleed
vijf paar groen en witte gestreepte
glasgordijnen met een dito partiene
een ijzere vuurhaard met koopere
knoppen

IN DE KAMER NAAST DE ZAAL

een nooteboome cabinet met drie laden
een spiegel met een glase lijst
een mahonijhoute kastje ende st[?]
spiegel met celinder deuren
een eike voet van een kastje
een tafelscherm met papier
een mattestoeltje
drie schilderijtjes in olijverf
10 platen in swarte lijsten met vergulde
rand en glazen
een dito zonder glas
twee koper vergulde branches
een Hilversums geruijt vloerkleed
[...]

IN 'T VOORHUIJS

vier groen geverfde stoelen met
rottingen ruggen en sittinge en daartoe
drie staate [?] kussens en een hurkkussens
een tuijnstoel met een klijnder dito
twee verlakte theetafels
een gesnede vorhuijsbank
een wit marmer standje
een groene en wit geruijte gordijn boven
de deur
een [?] kist met koper handvatten en
platen

IN DE GANG

een glase klok lantaarn met zijn
contrepunt
een staande hoek fontein met kopere
bak swart verguld
een defect kastje met koper gevlogte
deuren
een witwerkers turfkist
een plaat in een swarte lijst zonder glas
een eike kistje verbeeldende een kastje
met laaden

AGTER BOVEN OP DE BLAUWE KAMER

een eike ledikant met Saxisch blauw
harentijn behang
een strooije matras en een paardehaarde
dito
een bed peuluw, vier kussens en twee
lende-kussentjes, een hilversumse spreij
een wolle en een witte chitse deken met
rood [?] geverfd
een nooteboome rustbank met een
blauw en wit katoen behang,
paardehaare matras, een bed, peuluw en
twee kussens een wolle spreij, een wolle
en katoene deken
vijf bruijne stoelen met matte sittingen
en seven saxise blauwe harentijne
matrassen
een eike tafel met drie laden
een spiegel met een vergulde lijst
een toilet tafel met groen cassent behang
een verlakt Akens toilet blauwe grond
met gecouleurde bloemen
twee witwerkers bed tafeltjes
negentien plaat schilderijen in swarte
lijsten
seven vloermatten
een garekord en twee linne valgordijnen
[...]

OP DE GROOTE KAMER NAAST DE VOORGAANDE

een smirnaas vloer tapijt
een tombeau met rood cainelet, waarop
een paardehaare matras, een bed, een

peuluw, twee kussens, een Hilversumse
onderspreij, een wolle en een witte sitse
deken met rood mourits gevoerd
een dito tombeau van rood camelot met
paardehaaren matras, bed peuluw, twee
kussens, Hilversumse onderspreij, een
wolfe en witte chitse deken met rood
mourits gevoerd
een bed peuluw en vier kussens (uit
's Hage gekomen)
een rustbank, bed, peuluw met drie
kussens en een klijnder dito (uit 's Hage
gekomen)
twee toilet tafels
vijf paar roode glasgordijnen met
deszelve vallen van harentijn
een nooteboome comptoir cabinet met
laadjes
een blauw satijne geborduurde spreij
een wit Oostindische chitse spreij met
een dito stuk chits vant zelfde
een dito Oostindische witte chitse spreij
twee Chinese verlakte doosjes
een juweel doos van swart legrijn en drie
klijne dito
twaalf mahonijhoutse stoelen met rood
en trijpe sittingen
een Zeijster rustbank van mahonijhout
met een groen moree matras in drie
stukken
een stilletje met een kopere pot
een witwerkers wastafeltje
twee bedtafeltjes van bruijn eikehout
met twee waterpotten
[...]

OP 'T KABINET ANNEX VOORSCHREVEN KAMER

een vierkant mahonijhoutse tafeltje
een spiegel met een vergulde lijst
een witwerkers bedtafeltje
een wit gaase bord
een halve linne valgordijn
een geschilderd vloerzijl

OP DE KAMER DAARNAAST

een Hilversums vloerkleed
een spiegel met een nooteboome lijst
een witwerkers tafel met vier laden
een dito bed tafeltje met een tinne
waterpot
vijf noteboome stoelen, met matte
sittingen
tien plaatschilderijen in swarte lijsten
een halve linnen val gordijn
een hordetje van groen gaas
[...]

VOOR BOVEN OP DE SLAAPKAMER VAN MEVROUW VAN HEIJDEN

een ledikant met groen harentijn
behang, een strooije matras, een
paardehaare dito, een bed peuluw, vier
kussens, een wolle spreij, een wolle en
katoene deken
een noteboome cabinet
agt geele Fransche rotting stoelen met
groene harentijne matrassen
een spiegel met een vergulde lijst
een Akens toilet groene grond
een toilet tafel
een eike schenk tafel met gewast doek
een Hilversums vloerkleed swart met
groen
een witwerkers bedtafeltje
20 stuks plaatschilderijtjes met en
zonder glazen
een vuurmand met een groen cassant
kleed en een koper tangetje
twee linne valgordijnen
een Japanse gecouleurde punchkom en
deksel
[...]

IN 'T KABINETJE DAARACHTER

een verlakte tafel met drie laden
twee matstoelen
een geverfd tabouretje met groene tulie

OP DE KAMER VAN DE KAMENIER

Een eike paviljoen met Saxisch blauw
harentijn behang, strooije matras
Een bed, peuluw en twee kussens, een
wolfe spreij, een wolle en katoene deken
Een swart verlakte tafel met drie laden
Een kapspiegel
Een kleeborstel
Een matstoel en een taberinetje
Een witwerkers bak tafeltje met ééne
lade
Een linne halve valgordijn

OP DE KAMER NAAST DIE VAN MEVROUW VAN HEIJDEN

een tombeau met wit Engels chits
behang, een paardehaaren matras, bed,
peuluw, twee grote kussens en een
lende-kussens, een Hilversumse spreij, een
wolfe en een roode chits deken, met
fransch linnen gevoerd
ses matrassen met ruggen, en de bedden
[?] tot twee dito van dezelfde chits als
het voorschreven tombeau
een mahonijhouten gemakstoel met wit
Engels chits en een blikke geverfde pot
een spiegel met een swart ebbenhoutse
lijst

een toilet tafel met een geborduurd
neteldoekkleed
een Akens toilet groene grond met
couleuren
twee pleete kandelaars
een genaijde speeltafel met een
nooteboome voet
een doodverlakt wastafeltje
een linne valgordijn
een witte gaase hord
vijf bruijne vloermatten
een smirnaas vloer tapijt (uit 's Hage
gekomen)
een Engelsch blauw dito (uit 's Hage
gekomen)
een schilderstuk verbeeldende een oud
man met een doodshoofd
[...]

OP DE KAMER NAAST DE VOORGAANDE
een eike ledikant met groen [?] met
roode passementen
een strooije matras, een paardehaare
dito met nog een klijnder dit dito, een
bed, peuluw, vier kussens en twee ronde
peuluwem een Hilversumse spreij, een
wolle en een witte chits deken met rood
mourits geverfd
een smirnaas vloer tapijt
een spiegel met een vergulde lijst
een toilettafel met een groen zijd kleed
en gestreept neteldoek
een donker groen Akens toilet met
couleuren
een nooteboome tafel met vier laden
ses Fransche armstoelen met groen
damaste sittings en ruggen
een witwerkers bed tafeltje met twee
tinne waterpotten
een naaimand met groen cassant en een
kopere tang
twee linne valgordijnen
drie groote en 38 kleijnder
plaatschilderijen alle in vergulde lijsten
met glazen
een klijn dito met gedroogde bloemen
[...]

OP 'T KABINET ANNEX VOORSCHREVE
KAMER
een groot spiegel met een vergulde lijst
een mahonijhoutse secretaire
een dito houtse speel tafeltje
toegevouwen
een eike stilletje met een blikke pot
een linne valgordijn
een wit gaase glashordetje

twee muggenetten de eene rood genaijd
zijde gaas en de ander van blauw
vlaggedoek
drie geschilderde vogels en medaillen
een swarte kip in een vergulde lijst
vier engelsche kaarten of tekeningen in
swarte lijsten met vergulde randen
twee plaatschilderijtjes in vergulde
lijsten, en een dito met een swart lijst
vergulde rand en glas daarvoor

OP DE GANG
een wit wasch tafeltje
een oud tabouret
een geverfde nagtblaker
een geschilderd tombeau voor één
mensch met rood en wit gestreept een
rood geschilderd bedtafeltje
een noteboome zitbank
twee blauwe damaste kussens met
genuijt overtrekken
een groene zijde cabaay
een vierkante eikehoutse tafel met een
zijd tapijt van 4 ellen
een gebreijde mat over deze geheele
gang
twee schilderijen verbeeldende
landschappen

OP DE ZOLDER
een eike mangel
een eike kast met 12 eike planken en een
kastje daaronder
een dito dito met tien dito planken
een vierkante eike tafel
een dito grote wastafel
een geverfde tafel met zijn schraagen
een geverfde etens tafel extra groot van
negen stukken
een witwerkers slaapbank
een dito turfkist
een eike houtse etens tafel zijnde een los
blad met zijn voet
een bruijn eike houtse Zeijster tafel
een tafelscherm rood en wit geruijt van
negen deuren
een dito blauw en wit geruijt van seven
stukken
twee eike houtse speeltafels met groen
laken
vier raamten tot glaskorden
64 kleerschaften
een witte vierkante kist
een groen cassante deur
vier baliemanden
een eike houtse bidet
een vouw trap
een nooteboome sieke stoel met groen
barkan en een rond kussen

een geel geverfde stoel met rottinge rug
en sitting
een eike paviljoen onbehangen
een behang van groen cassant tot een
rustbank
een muzekooij
drie kasten met twee deuren
twee Oostindische mandjes
een weeftouwetje
ses schilderijtjes verbeeldende verkleede
aapen in goude lijstjes
vijf dito swarte kunst met dito lijsten
ses stuks van Nederlandsche oudheden
en gezigten in verlakte lijsten
een oud ledikant bed met eene peuluw
twee wiegbedjes, vier matrasjes en drie
kussens
een paviljoensbed
een dito en peuluw met twee ronde
paardehaare peuluwen
een paviljoensbed een peuluw en twee
kussens
twee leere stoelkussens zijnde de eene
met rood en wit geruijt overtrekken
ses oude matstoelen
[...]

OP DE MEUBELKAMER
twee wolde dekens
seven oude paardehaare stoel matrassen
met groen cassant
twee stoelkussens met groen laken
een bettike dito
ses oude paardehaare tabouretten blauw
met verguld
een geele ruijge saijette spreij
een oud tafelkleed
een oudewetse kast met ebbenhout
opgelegd
een geverfd kinder stilletje
een dito met een pot
een boekekast
een juk en twee melkemmern met koper
beslag
een spinwiel
een blauw geverfde kist met ijzer beslag
een blik uit een vuurmand
een ebbenhoutse bedde stok
een oude leere valies
een hengelman met een partij
gordijnkoord
een blaasbalk
een eijerrek
een borduurraamt met twee schaagen
vier oude matstoelen
een blikke groen geverfde handspuijt

OP DE MEYDENKAMER

een bed en peuluw met een Vriesse
overtrek en twee kussens
een bed, peuluw en twee kussens met
dito overtrek
twee strooymatrassen
twee wolfe en een catoene deken
een wolfe onderspreij met een wolfe en
een witte oude swarte deken
een oude toilet tafel
een blauw gevefde tafeltje op schraagen
ses matstoelen
een eike ledikant met groen cassant
behangsel
een gevefde dito met dito
een tent met zijn toebehooren
[...]

OP DE VLIERING

eenige stukken van een ledikant
t hout tot twee eike ledikanten waartoe
de behangsels beneden zijn
dito tot een eike paviljoen
een oude ladder
drie munnikken
twee schijven van een trekklock

IN 'T ONDERHUIS

IN DE KAMER BIJ DE TRAP EN 'T DAAR ANNEXE CABINETJE

een eike gebruineerd cabinet
een dito kastje met deuren
een boogspiegel met een noteboome
lijst
een gevefde hangoorketel
een wit eiketafel op een bruijne voet
een keuke tafel met twee sitbanken
agtien prenten of tekeningen op
bordpapier
een oude strijkdeken
een glasebakje
een groen harentijne stoelmtras
twee blauwe harentijne sitbankmatrasjes
een groen gevefde tafeltje met een
kopere rooster, vier groote en een klijn
strijkijser
twee beddetiken tot ronde peuluwen
een werpnet
een gevefde kist
twee bruijne en drie gevefde matstoelen
[...]

IN 'T VERTREK DAARAAN VOLGENDE

Een biertelling
Een partij turft

DE KAMER HIERNAAST GENAAMD DE PROVISIEKAMER

een groote vleeschkuijp met een klijne
dito
een ham
twee melkmouten
een tobbetje
twee melkemmers
twee houten bakken
tien provisietonnetjes
een koffijpot
een vlootje en een tobbetje
een gist tinnetje
een glasebak
een groote en een klijne blikke gieter
een blauw gevefde tafeltje
een mattestoel
een vlesserek
eenige provisie planken en tonnetjes

IN DE KNEGTSKAMER

een blauw gevefde tafel op zijn voet
een bruijn eike tafel
een blauw gevefde kastje
drie oude stoelen
twee paar gordijnen voor de bedsteden
seven schilderijstukjes
een klopper [?] met drie kapstokken
twee horden van wit gaas

IN DE WIJNKELDER

een vlesse rek
een biertelling
een wijnkist

IN DE KOKSKAMER

een dubbelde vliegekast (is nagelvast)
een steene mortier
eenig blikwerk
twee tobbens en een hakblok

IN DE KEUKEN

een groen gevefde hangoortafel
een etenskastje
ses stoelen
een glase bakje
een koffijmolen
sestien st Jacobschulpen

IN 'T VAATHOK

een blik schuijmspaantje
vier blikke blakers
een dito gevefde stalemmer
een dito lantaarn
een dito kaaslade
een emmer met een koper hengel
een rekje
een gevefde tobbetje met ijzere banden

IN DE DESSERTKAMER

een tinnekast met glaase deuren
een blikke stijfselkom
een aanregtbank (nagelvast)
een houten bordewarmer
een klijn trapje
IN DE GANG VAN DIT ONDERHUIJS
een turf kist
een wit eike houten kastje [?] met twee
planken
een provisiekist
een Vriesch horlogie

[volgt het porselein, het glaswerk, het
koper, het pleet en tin en het ijzerwerk]

IN DE ZUIJDERVLEUGEL

een groote weegschaal met balans en
daartoe negen stukken ijzergewigt van
50 pond, 5 van 25, 1 van 10, 1 van 16, een
van 12, een van 8 en nog drie stukken te
samen 7 pond
een baktuig
een groote blauwe waskuijp
een ijzer vuurdrager
een lange groote waskuijp
een grote houten sementbak
vier groote spiegelkisten, een dito
twee blauwe wijnrekken
14 kopere loopen en drie mesthokken
ses dito stulpmanden
40 stuks grene deelen
12 noordse deelen
5 dito, twee dikke eike planken
10 regels
22 planken met een bos latten tot een
appelkamer
vijf glasraamen in lood
ses oude raamen
een oude sparreboome heul
4 oude hangkastjes met raamen voor
duiven
een partij papier raamen
6 klijne kruijwagens met smalle wielen
een eeg tot het sparrebos
een schoffelploeg
een groote scheerwagen en een klijne
dito
5 bijtelstokken met drie bijtels
een groote trekzaag
een klijne handzaag, drie heggeschaaren
en 5 halvemaanen
een klijne aard zeef van ijzerdraad
een oud ontvamponeerd kleed van
linnen
een zaadkast met laden
drie groote deur of schuijfraamen

een nieuw deur raam, twee oude dito en
twee groote deuren met eenige klijne
dito

twee mestwagen met breede wielen
20 banken groen en wit geverfd
twee vleesblokken
een houte slagboom met ringen en
twee ijzer puinen
twee bossen latten van gordijnen
een schoffel en twee harken
5 ladders zoo groot als klijn
een slijpsteen
een ijzer teerpot en teerton met twee
kwasten
een houte verfkast met verfpotten,
quasten en twee olijkruiken
drie gieters waaronder een van geel
koper
een para pluie of tent met koker
twee visregens
een groote kruijwagen en drie klijnere
dito
een melkplank
eenige oude afbraak in de loos van de
bogaard met een partij oude rieten
stroomatten
[...]

IN 'T WASCHHUIS

een blauw geverfde tafel en een klijne
dito
een kokstafel
een etenstafel
twee eike kastjes met traliwerk
twee dito lange kasten
een vleeschkuijp
twee vlootjes en een Keulse pot
twee bollen lood
twee ijzere turven (alle bovenstaande uit
's Hage gekomen)
een ijzere haal, blaaspijp, schup en tang
een vuurhaard tot de keuken behorende
een schermpje
een wit marmer pedestal
een zonnewijzer

IN DE VLEUGEL AAN DE NOORDZIJDE

IN DE KOETSIERSKAMER

een bed, peuluw en twee kussens met
een wolle en een catoene deken, twee
blauwe godijnen en drie gordijn roeden
twee stoelen met een oude tafel en
spiegel
drie kopere walthorens
vier stangen
een sweep
twee blauwe duffelse paardedekens

een hoofdstel en vliegenet voor de Hit
[oud woord voor een shetlandpony]
eenig stalgereedschap

IN 'T KOETSHUIJS

een open speelwagentje met een losse
kap
een chais voor een paard
een bolwagen en een bolblok
een wip
een havenkist, een snijbank,
een tuyg tot een boekewagen
eenig hooij
een partij oud ijzerwerk

IN DE ORANGERIE

twee bedsteden
een geverfde tafel

OP DE PLAATS

een oude Hit [oud woord voor een
shetlandpony]
acht pauwen
12 hoenders met een haan
eenige eenden
een schuijtje
9 stuks orangeboomen
vier lauriers
een kapsikum
71 bakken met glaase raamen
50 rietmatten
twee schoffels, drie harken, twee
hakken, een grup, een platte schep,
een lijn met ijzere pinnen en een
meloenboor
[...]

[volgt de inventaris van de hofstede 'die
voorheen Willems van Dijk gebruikt']

Inventarisatie of boedelbeschrijving van alle de Meubelen, huisraad, Inboedel, hout en verdere roerende Goederen, mitsgaders bloemen en potgewassen behorende tot de nalatenschap van voornoemde vrouwe Margaretha de Jongh, in leven weduwe van de WelEdelGeboren Heer Petrus Judocus van Oosthuijse

OP DE KLEINE PROVISIEKAMER

Een servies bestaande in zes terrines, honderd negentig soep en platte borden, zestig schotels, tien sauskommen, botervlootjes en diergelijke
Een slempketel twee lampetkannen zeven vischschotels en eenig wit aardewerk
Negen gemberpotten
Drie keulsche potten en eenig aardewerk
Twee koperen ketels
Twee dito waterketels en een ijzeren
Een dito glazen spuit en blikken vorm
Acht koperen kandelaars en een chocolade kan
Twee strijkijzers en een bierkan
Twee koperen branches

IN DE DESERT KAMER

Een eikenhouten linnen pers
Een tafelbak, dessert tafel en een rek
Drie bakken en een vergiettest

IN HET VATENHOK

Een blikken salade emmer twee dito waterbakken en eenig blikwerk
Twee ijzeren potten, een tinnen zeepbak en twee ijzeren braadroosters
Twee hakborden en eenig aardewerk

IN DE KEUKEN

Twee tafels en een houtbak
Een koperen schotel, dito lamp, een dito trommeltje en vijzel
Drie ijzeren kettingen en tang
Drie dito doofpotten, drie casserollen, drie hakmessen, twee schuimspanen, twee aschschoppen en vork
Eenig defect aardewerk
Een compote en zes bierglazen
Drie ijzeren braadpannen
Een koffijmolen blikken theestoof en emmer

Elf porceleinen borden
Drie houten tobben, twee dito bakken, schaal en balans
[...]

IN DE GROENTEN KELDER

Een vliegenkast en een houten kist

OP DE MEIDENKAMER

Een bed, peuluw, en drie kussens
Twee wollen en katoenen dekens
Een vierkante eigen houten tafel, spiegel en klein tafeltje
Een secretaire
Twee ladetafels
Zes stoelen met matte zittingen
Een ijzeren vuurwapen en strijkijzer

IN DE KNECHTSKAMER

Twee geverwde kastjes, twee kapstokken, vier stoelen met matte zittingen
Een spiegel met gladhouten lijst

IN HET KANTOOR

Een vierkante eikenhouten tafel
Een eikenhouten bureau
Een bak voor een geldkist
Negen stoelen met matte zittingen
Twee leuningstoelen en eene stoel
Een wieg met kussen en twee matrassen
Een schilderij en spiegeltje

IN DE GANG

Eene vriessche klok
Een lantaarntje

OP DE EERSTE VERDIEPING

IN DE DESERT KAMER

Een grijs vloerkleed
Een vierkante tafel met gladhouten rand
Een mahoniehouten penant tafel
Een ingelegd buffet
Een spiegel met gewerwde lijst
Acht stoelen en twee fauteuils
Een theeblad
Zes plated kandelaars en twee dito met candelabres
Een plated comfoor dito
tabakstrommeltje, peperbus, olie en azijnstel

Een zilveren tafelschel, twee en zestig dito suikerlepeltjes, dit suikerstrooijer, twee dito theezeeffjes, en drie verschillende lepeltjes en negen kurken met zilver gemonteerd
Een wit fransch theeservies met gouden randen
Een verlakt theeblad
Zes eikenhouten stoven
Een mahoniehouten koelvat met koperen beslag
[volgt de inhoud van twee kasten]

IN DE ZAAL

Een mahonie houten tafel met bladen
Vier en twintig stoelen met paardenharen zittingen
Een mahonie houten buffet met marmeren blad
Een schotsch rood vloerkleed
Een haard
Vier branches

IN DE KAMER NAAST DE ZAAL

Een mahoniehouten penant tafel met marmeren blad
Een smyrnasch tapijt
Zes eiken houten stoelen met twee fauteuils
Tien eikenhouten dito met trijpe zittingen
Een spiegel met vergulde lijst
Een pendule met twee branches
Een bouillord tafel en twee kleine dito
Twee girandolles en een paar branches
Een koffijvaas met plated trekpot, spoelkom, suikerpot

IN DE GROOTE VOORKAMER

Een smyrnasch tapijt
Een ronde mahonie houten tafel
Drie speeltafeltjes en een rond opslaand tafeltje
Acht geverwde fauteuils met paarde haren zittingen
Zes mahoniehouten stoelen
Vijf katoenen gordijnen
Een zeister aarden kagchel
Een eikenhouten turfkist
Twee Sopha's ieder met twee kussens
Een looden plaat, inktkoker en tafelkleed

IN DE KLEINE VOORKAMER

Een schotsch vloerkleed
Zes mahonie houten stoelen en twee
fauteuils
Een dito tafel
Een geverwde ledikant
Een bed, peuluw, twee kussens en
paardenharen matras met spreij
Een mahonie houten kastje
Een haard en looden plaat
Een nachttafeltje, rond tafeltje,
lampetkan en kan

IN EEN DAAROP VOLGEND KABINETJE

Een ledikant met behang
Twee matrassen, twee kussens en twee
kleine dito

IN DE GANG

Drie schotsche loopers
Zes ijzeren tuinstoelen
Een gang lantaarn
Een kapstok
Zes vloermatten
Twee linnen drie schotsche traploopers
met veertig koperen roedjes

OP DE KLEINE KAMER VOOR DEN TRAP

Een schotsch kleed
Een mahonie houten ladetafel
Vier stoelen en twee fauteuils met riete
zittingen
Twee toilettafeltjes
Een spiegel met vergulde lijst
Een eikenhouten ledikant met katoenen
behang
Twee matrassen, een bed, een peuluw,
en vier kussens
Twee wollen dekens een onder en boven
spreij
Een mahonie houten waschtabel en
toebehooren en een eikenhouten bed
tafeltje

IN DE GROOTE ACHTERKAMER

Een grijs vloerkleed
Zes stoelen en vier fauteuils en een
canapé
Een mahonie houten ledikant met
damast behang
Een bed, peuluw, vier kussens, en een
paardenharen matras
Een onder en bovenspreij
Een mahonie houten en eikenhouten
kastje
Twee mahonie houten waschtafeltjes
Een nachttafel
Twee speeltafeltjes en rond dito
Twee spiegeltjes

IN HET KABINETJE DAARNAAST

Een vloerkleed
Vier eikenhouten stoelen
Een spiegel
Een tafeltje

IN DE GROENE KAMER

Een vloerkleed
Zes stoelen en twee fauteuils
Een canapé met geel zijden overtrek
Een spiegel en penant tabel met
marmeren blad
Een mahonie houten kastje
Een bedtafeltje en gemakkortje
Een eikenhouten ledikant met behang
Een bed, twee matrassen, peuluw, vier
groote en lendenkussens
Een wollen deken, boven en onderspreij

IN HET KAMERTJE OVER DE GANG

Een vloerkleed
Een kastje
Twee eikenhouten stoelen en dito tabel
Een spiegel met vergulde lijst

IN HET KABINETJE DAARNAAST

Een vloerkleed
Twee stoelen en bedtafeltje
Een ledikant met behang
Een bed, matras, peuluw, twee kussens
Een wollen deken, boven en onder spreij

OP MEVROUW 'S KAMER

Tien eikenhouten stoelen en canapé met
paardenharen zittingen
Een vloerkleed
Een mahoniehouten kast
Eene eikenhouten bureau
Een geverwd ledikant
Een bed, twee matrassen, peuluw, drie
groote en kleine kussens en boven spreij
Een tafeltje, een nacht tafeltje en
spuittafeltje
Een spiegel met lijst en toiletspiegel
[volgt de inhoud van een kast]

IN HET KABINETJE DAARNAAST

Een vloerkleed
Een mahonie houten kastje
Een dito tafeltje
Een nacht tafeltje met marmeren blad
Een spiegeltje met vergulde lijst
Een eikenhouten ledikant met behang
Een bed met twee matrassen en kleine
dito peuluw en kussens
Een wollen deken boven en onder spreij

OP DE BALCONKAMER

Een vloerkleed
Zes eikenhouten stoelen met
paardenharen zittingen
Een secretaire
Een schrijftabel
Een mahonie houten kastje
Een spiegel
Een half ronde tabel, waschtabel en
nachttabel
Een eikenhouten ledikant met behang
Een bed peuluw, matrassen en dekens
Een ledikant matrassen en spreij
Een canapé
Een scherm

OP DE KINDERKAMER

Een vloerkleed
Zes stoelen
Een tabel
Een bureau
Een wasch en nachttabel
Een spiegel met vergulde lijst
Een geverwde kast
Gordijnen daarin voorhanden
Een geverwd ledikant
Een bed, twee matrassen, peuluw en
twee kussens
Twee wollen dekens boven en onder
spreij

IN EEN KABINETJE DAARNAAST

Een vloerkleed
Twee stoelen
Een spiegel
Een ladetafel
Een opgelegd ledikant
Twee matrassen peuluw, twee kussens en
onderspreij

OP DE GANG

Een vloerkleed
Een gang lantaarn

OP DEN ZOLDER

Veertig droogstokken
Een waschtabel
Twee waschbakken
Een linnenkast
Eenige oude tapijten en andere
voorwerpen

OP DEN KNECHTSKAMER

Een ledikant en behang
Twee matrassen
Een matras, tafeltje en spiegel

OP DE VLIERING

Eenige linnenkleeden voor het droogen
van sparrenzaad

In den boomgaard en eersten moestuin

Een ijzeren hek

Eene zeis

Eenige rietmatten

Eene partij moscovische matten

Veertien papieren luiken

Eene koperen rand

Twintig broeiramen en tien lessenaars

Een slijpsteen

Twaalf ramen

Twee paauwen

Een kip

Vier eenden

Twee berg eenden

Veertien zwanen

Vier honderd twintig potgewassen

IN DE LOODS ACHTER DE TUINMANS
WONING

Eenig afbraak

Een paar schrafen

Vier ladders

Twee planken

Een mallejan en toebehooren

Twee mallejanskettings

Een kalkkist

Een partij steenen en pannen

Een wind as

Een tralie werk

Negen schragen

Een rolwagen

IN DE TUINMANS WONING

Eene partij brandhout

Zes kalkbakken

Een emmer

Een schop

OP DEN ZOLDER BOVEN DE TUINMANS
WONING

Drie snoei beeldjes

Een hegschaar

Een koperen ketting

Eene dop zeef

Een hand wan

Twee en zestig ponden Sparren zaad

Een trekzaag

Een sloothouw en haak

Een heiblok

Twee peilijzers

Negen zwanenbanden

Een partij oud ijzer

Een glazen bijenkorf

Eene bloemenschraaf

Drie linnen tenten

Een enkeld geweer

Een pistool

Twee wald horens

Een bosch hoxen (?)

Een vischregen

Een weitasch

Twee hagelzakken

Een vossen klem

Drie bunsing stappen

Een partij oude netten

Een zaad kist

Een bloemen zaad kist

Een kruid hoorn

[...]

IN DE VAN OUDS GENAAMDE KAPEL

Twee halve manen

Een partij tegels en stroken

Twee marmeren bladen

Eenige dito stukken

Dertien tuinbanken

Zeven voetbankjes

Een ronde tafel

Een vierkante dito

Een kraanzaag

Een partij zink en lood

Een spijkerbak en spijkers

Vijf schakels

IN DE BADKAMER NAAST
DE TUINMANSWONING

Twee ijzeren hekken

Twee tuintrappen

Twee platte scheppen

Een griep, schop en twee klouwen

Een mollen val

Twee gieters, vijf schoffels, drie beitels
en een aal elger (?)

Twee span zagen

Een evenaar, drie oorschouten en
gekroonde W voor eene illuminatie

Twee zoodenplakkers

Een beitel en kloofhamer

Een hand egge

Een flesschenrek

Een kippenloop

OP DEN WERF ACHTER HET KOETS HUIS
TEN REGTERZIJDE VAN HET HUIS

Een rustbank

Een geverwd kastje

Een hardsteenrol

Een stort kar

Een kruiwagen

IN HET KOETSHUIS TER REGTER ZIJDE
VAN HET HUIS

Twee boerenwagens

Een ezelwagen

Een bokkenwagen

Een kartuig

Twee wagentuigen

Twee paarden dekken

Twee tafels

Een bureau

Een stomme knecht

IN DEN STAL TER REGTER ZIJDE VAN HET
HUIS

Een haverkist

Een platte schop, gavel, griep en stal
emmer

Een bruin merriepaard gelijktands

Een dito dito

OP DEN ZOLDER VAN DIEN STAL

Twee brabantische ploegen

Een linnen tent

Dertien hekschroten

Twee banken en eenig afbraak

Een lunster [?] en twee schalen

IN DE KOETSIERS KAMER NAAST
DEN STAL

Een slaapkribbe

Een mangel

Een pers

Drie houthaken

Een rijtuig wip

IN DE ORANJERIE

Tien Laurierboomen

Negen oranjeboomen met tobben

Een myrthus communis en tobbe

Een thea boa en tobbe

Een thea virides en pot

Een nericum en bak

Dertig oranjeboomen in potten

Vijftig dito in kleine potten

Een honderd tachtig potgewassen

Een aloé major in een tob

IN DE GRACHT VOOR HET HUIS

Een bagger schuitje

Een bagger beugel

IN DE GRACHTEN NABIJ HET HUIS

Zes duizend zeven honderd Sparren van
verschillende lengte

IN HET KOETSHUIS OP KRAAIBEEK

Een kiereboe

Een ezel

Eenige diverse bloemvazen en verdere
voorwerpen